

DE RAADSELACHTIGE STEEN VAN DELFSHAVEN

DE Nieuwe Rotterdamsche Courant van 26 September 1926 bevatte het volgende bericht:

EEN HERINNERING AAN HET VERTREK DER PELGRIMVADERS VAN DELFSHAVEN?

„In de uitstalkast van een koopman in de Oranje Nassaustraat, een zijstraat van de Havenstraat alhier, staat een groote zandsteen, die de letters V. R. S. dooreengeslingerd vertoont, waaromheen zich een gebeeldhouwde omlijsting bevindt.

Toen deze koopman op het terrein van de voormalige machinefabriek Delfshaven den 81-jarigen portier, die als jongen op de fabriek gekomen was, vroeg of er niets van zijn gading zou zijn te vinden, vertelde deze hem van een steen, die zich bevond aan de binnenzijde in een muur van een sleephelling. De steen was alleen bij laag water zichtbaar. Hij herinnerde, aldus de mededeelingen van den ouden man, aan het vertrek van Delfshaven der Pelgrimvaders op 22 Juli 1620.

De koopman kocht dien steen van den slooper en toen hij den portier vroeg, welke de beteekenis was van de letters V R S, wist deze hem dadelijk te verklaren, dat zij beduiden: Vaarwel broeders in 't geloof, Richt uw blikken naar omhoog, Smeekt in uw gebeden om den waren vrede.

De steen is goed bewaard gebleven. Op het stuk, waarop hij rustte, een zandsteen met een lint, zijn de daarop voorkomende letters aan de eene zijde nog vrij goed te zien. Hun beteekenis kon men ons niet mededeelen.

De steen staat in de uitstalkast temidden van vier oude zandsteenborstbeelden, die eveneens vele jaren tot de fabriek hebben behoord.”

Heel lang bleef de steen daar niet. Op verlangen van den vorigen eigenaar kocht de slooper hem terug en hij werd toen ingemetseld in den muur van de nieuwe fabriek, N.V. Motorenfabriek „Energie”, op het terrein van het westerhoofd

van de Voorhaven nr. 111. De steen is dus vrij dicht in de buurt teruggekeerd, doch in plaats dat hij vroeger, van de straat af onzichtbaar, door de golven van de Maas bespoeld werd, zit hij nu hoog en droog en voor iederen voorbijganger te zien boven de deur van genoemde fabriek.

De beteekenis van het monogram is echter nog steeds niet gevonden. Dat dit verband zou houden met het vertrek van de Pelgrimvaders uit Delfshaven in 1620, schijnt vrijwel uitgesloten. Van die gebeurtenis konden de tijdgenooten de beteekenis niet vatten. Noch de vertrekkenden, noch de achterblijvenden zullen dit feit van zooveel belang geacht hebben, om, ter herdenking daarvan, een gedenksteen te plaatsen.

En mochten zij daartoe eenige neiging hebben gehad, dan zouden zij zeker daarvoor geen raadselachtig monogram gekozen, doch veeleer in een voor iedereen te begrijpen opschrift een eenvoudige vermelding van het feit geboekstaafd hebben. Een conjectuur om in V R S de initialen te zien van het Latijnsche afscheidswoord Valete, Redite Salvi, moet dan ook worden afgewezen, al was het maar alleen daarom, dat de vertrekkenden geenszins van plan waren terug te keeren.

Wellicht kunnen de volgende bijzonderheden een andere oplossing mogelijk maken.

Er stond vroeger ter plaatse een groote zoutkeet, die behoorde aan twee Delfshavensche notabelen, Jacobus Verbeek en zijn stiefzoon, dr. François Adriaan Persoons, beiden commissaris van de Weth en koopman en reeder op Delfshaven. De laatste, geboren in 1726 te Delfshaven, kwam in 1737 op het Rotterdamsche gymnasium, werd in 1746 student in de medicijnen te Leiden en promoveerde aldaar.

Nu hadden deze beide personen een compagnie of vennootschap gesloten om gezamenlijk zoutkeeten te exploiteeren en het zout te verkoopen. Wanneer precies is niet bekend, doch het zal waarschijnlijk kort voor het midden der 18de eeuw geweest zijn. In 1751 komen zij in notarieele akten reeds meermalen voor als „keetmeesters en kooplieden in compagnie”, ook in 1756 nog. In 1759 is deze compagnie door den dood van Jacobus Verbeek ontbonden.

Heeft deze steen inderdaad betrekking op bovengenoemde compagnieschap, dan zal hij kort voor 1750, bij het sluiten van het contract zijn aangebracht, hoewel men uit den stijl zou willen opmaken, dat hij van iets ouderen datum was. ¹⁾

1) Zie verder over dezen steen de N. R. C. van 5 Juli 1929.

TOERISTENBEZOEK AAN LOEVESTEIN IN 1681

Journal van d' Akenze reis.

Den 30e Mey 1681 zijn wij vertrokken van Rotterdam 's mergens ten 9 ueren ende dien dag gepasseert St. Helbrecht, de nieuwe herberg, Krimpen, Papendrecht, Gijzendam en Gorkum, daer wij een pasport medenamen en zoo voorts overvoeren op Workum, alwaer wij des nachts logeerden in de St. Joris daer t redelik gemakkelijk maer zeer geldig was.

Den 31e dito 's mergens ten 5 ueren deden wij een keer naer Loevestein, daer wij 't Slot bezichtigden, nevens de kamers, die eertijts d'eere hadden van te verstrekken tot kabinetten van den grooten Hugo het Delfse orakel en andre martelaren van Staet en Religie; ten 8 ueren vertrokken wij van Workum.

Begin van een reisjournaal
Bibl. van Hss. nr. 377.

